

Briselē, 30.11.2016.
COM(2016) 860 final

ANNEX 1

PIELIKUMS

Paātrināt tīras enerģijas izmantošanu ēkās

dokumentam

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN
EIROPAS INVESTĪCIJU BANKAI**

Tīra enerģija visiem Eiropas iedzīvotājiem

Komisijas jaunās ierosinātās iniciatīvas ietvaros tiek uzskatīts, ka ēkas ir būtisks elements, īstenojot Eiropas pāreju uz tīru enerģiju.

Pievērsoties telpām, kurās mēs dzīvojam un strādājam, mērķis ir izstrādāt visaptverošu, integrētu pieeju, kas paredz energoefektivitātes izvirzīšanu pirmajā vietā, stiprina ES pasaules mēroga līderes pozīciju atjaunojamo energoresursu jomā un nodrošina taisnīgus nosacījumus enerģijas patērētājiem, palīdzot dalībvalstīm īstenot to enerģētikas un klimata jomā noteiktos mērķus 2020. un 2030. gadam.

Šādas integrētas pieejas sniegtie ieguvumi ir nepārprotami:

- ieguldījumu mobilizēšana valsts, reģionālā un vietējā līmenī, kā arī izaugsmes un nodarbinātības stimulēšana, vienlaikus atbalstot inovāciju un prasmes;
- enerģijas ietaupījumi, kuru rezultātā ir zemākas ekspluatācijas izmaksas un veselīgāka dzīves un darba vide iedzīvotājiem;
- enerģētiskās nabadzības mazināšana, īpašu uzmanību pievēršot energoneefektīvu sociālo mājokļu un sabiedrisko ēku problēmas risināšanai;
- Eiropas enerģijas sistēmas pakāpeniska decentralizācija, izmantojot ēkās ilgtspējīgu enerģiju;
- ēku pievienošana savstarpēji savienotai enerģijas, uzglabāšanas, digitālajai un transporta sistēmai, kas veicinās Eiropas mazemisiju mobilitātes stratēģijas īstenošanu;
- mājsaimniecību, uzņēmumu un enerģētikas kopienu spēju stiprināšana, kā arī
- aprites ekonomikas veicināšana.

Tikai būvniecības nozare vien Eiropā nodrošina 18 miljonus tiešu darbvieta un rada 9 % no iekšzemes kopprodukta (IKP)¹.

Eiropas būvniecības nozare spēj reaģēt uz vairākām ekonomiskām un sociālām problēmām, piemēram, saistībā ar nodarbinātību un izaugsmi, plašāku urbanizāciju, sociālajiem tīkliem un digitalizēto saziņu, demogrāfiskajām pārmaiņām un globalizētajām vērtības ķēdēm, kā arī ekoloģisko spiedienu, tajā pašā laikā reaģējot arī uz enerģētikas un klimata pārmaiņu problēmām. Ēkas var būt viens no stimuliem, lai modernizētu nozari un tās darbaspēku.

ES jau ir pasaules mēroga līdere ēku inovācijas sistēmu jomā. Energoefektivitātes, atjaunojamo energoresursu un uzglabāšanas integrācija un savienošana ar digitālajām un transporta sistēmām, izmantojot ēkas, sniedz iespēju izvērst šo vadošo pozīciju un izmantot visas iespējas, ko nodrošina labvēlīgs tiesiskais regulējums.

Mūsdienās uz ēkām ir attiecināmi 40 % no Eiropas kopējā enerģijas patēriņa. Aptuveni 75 % no ēku fonda ir energoneefektīvi. Saglabājot ēku pašreizējo atjaunošanas rādītāju (aptuveni 1 % atjaunotu ēku gadā) būtu vajadzīgs aptuveni gadsimts, lai dekarbonizētu ēku fondu, nodrošinot modernus, gandrīz nulles enerģijas rādītājus².

¹ Eiropas Komisija, Eiropas būvniecības nozare — globāls partneris, 2016.

² Ietekmes novērtējums par grozījumu veikšanu Direktīvā par ēku energoefektivitāti, SWD(2016) 414; sk. arī Kopīgā pētniecības centra (JRC) ziņojumu “*Energy Renovation: The Trump Card for the New Start for Europe*”, kas pieejams vietnē <http://iet.jrc.ec.europa.eu/energyefficiency/publication/energy-renovation-trump-card-new-start-europe>.

Lai izmantotu ilgtspējīgas energoefektivitātes potenciālu ēkās, ir jānovērš vairāki **sociāli, finansiāli un tehniski šķēršļi un administratīvas problēmas**. Piemēram, lai gan regulāri tiek veikti ēku uzturēšanas un uzlabošanas darbi, ieguldījumi ilgtspējīgā enerģijā nereti tiek ignorēti, jo tie ir saistīti ar konkurenci nepietiekama kapitāla apstākļos, trūkst uzticamas informācijas un kvalificētu darbinieku, kā arī pastāv šaubas par iespējamajiem ieguvumiem.

Turklāt daudzi projektu izstrādātāji joprojām saskaras ar šķēršļiem, cenšoties atrast nepieciešamos līdzekļus projekta sākotnējo izmaksu segšanai, kā arī viņiem nav pietiekamu piekļuves iespēju pievilcīgiem un atbilstošiem finansēšanas instrumentiem tirgū. Šī tirgus nepilnība galvenokārt ir skaidrojama ar finansistu un ieguldītāju izpratnes trūkumu par ilgtspējīgas enerģijas jomā veikto ieguldījumu riskiem, to nodrošinātajiem dažādajiem ieguvumiem un ekonomisko pamatojumu, jo īpaši saistībā ar energoefektivitāti. Turklāt nelielais ieguldījumu apmērs un gatavu risinājumu trūkums palielina īstenošanas izmaksas, un pieprasījums pēc finansējuma ir zems arī tāpēc, ka trūkst spēju un prasmju izstrādāt rentablus projektus.

Ilgtpējīgas enerģētikas politikas uzdevums ir palīdzēt patērētājiem vieglāk īstenot šos ieguldījumus un radīt labvēlīgākus nosacījumus ieguldījumu veikšanai. Patērētājiem, kuri atjauno savus mājokļus, būtu jānodrošina iespēja izvēlēties efektīvākus risinājumus, pamatojoties uz pārredzamu, skaidru un savlaicīgi sniegtu informāciju par patēriņu un saistītajām izmaksām. Atjaunojot sabiedriskās ēkas, piemēram, slimnīcas, skolas, sociālos mājokļus vai birojus, valsts iestādēm būtu jābūt iespējai izmantot pievilcīgus finansējuma risinājumus un gūt labumu no inovatīviem energopakalpojumiem, piemēram, energoefektivitātes līgumu veidā.

Papildus pareiza tiesiskā regulējuma nodrošināšanai, jo īpaši veicot ierosināto Energoefektivitātes direktīvas un Eiropas Direktīvas par ēku energoefektivitāti pārskatīšanu, ir vajadzīgas papildinošas darbības, lai atbalstītu straujas pārmaiņas reālajā ekonomikā un nekavējoties risinātu finansējuma jautājumu.

1. Vieds finansējums viedām ēkām

Ilgtpējīga ēku energorenovēšana ir joma, kurā projektu un valsts garantiju apvienošanai var būt milzīga ietekme. Investīciju plāna Eiropai ietvaros Eiropas Stratēģisko investīciju fondam (ESIF) 2.0³ ir būtiska nozīme, lai piesaistītu **lielāku privāto finansējumu energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu jomā saistībā ar ēkām**.

Energoefektivitātei un atjaunojamajiem energoresursiem jau tagad ir būtiska nozīme ESIF projektos. Piemēram, lielākā daļa enerģijas projektu, kas līdz šim ir apstiprināti finansējuma saņemšanai (22 % jeb EUR 154 miljardi no kopējiem ieguldījumiem), attiecas uz energoefektivitāti un atjaunojamo energoresursu nozari. Pamatojoties uz ESIF sekmēm, Komisija ir ierosinājusi pagarināt šā fonda darbības periodu līdz 2020. gada beigām un pieprasīt, lai **vismaz 40 % no projektiem, kas tiek finansēti ESIF infrastruktūras un inovāciju klases ietvaros, veicinātu klimata, enerģētikas un vides rīcības īstenošanu atbilstīgi COP 21 mērķiem**. Tā ir nozīmīga izdevība un konkrēts ieguldījums publiskā un privātā sektora līdzekļu piesaistē, lai atbalstītu pāreju uz mazoglekļa aprites ekonomiku. Eiropas Stratēģisko investīciju fonda sniegtais atbalsts var papildināt citu ES fondu, tostarp Eiropas strukturālo un investīciju fondu **dotācijas vai finanšu produktus**, un to var apvienot ar minētajām dotācijām vai finanšu produktiem.

³ Paziņojums "Eiropa atkal investē. Novērtējums par Investīciju plānu Eiropai", COM(2016) 359.

Laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam **Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Kohēzijas fonds** sabiedrisko un dzīvojamo ēku un uzņēmumu energoefektivitātē ieguldīs EUR 17 miljardus, īpašu uzmanību veltot MVU⁴. Tas ir trīsreiz vairāk nekā iepriekšējā periodā un apliecina lielo nozīmi, ko dalībvalstis un reģioni piešķir energoefektivitātei, un saistības, ko tie uzņemas šajā kontekstā. Minētie līdzekļi varētu nodrošināt daudz lielāka valsts publiskā un privātā sektora līdzfinansējuma piesaistīšanu, sasniedzot prognozēto kopējo summu aptuveni EUR 27 miljardu apmērā⁵. Viens no Investīciju plāna Eiropai mērķiem ir vismaz divkārtot finanšu instrumentu izmantojumu Eiropas strukturālo un investīciju fondu ietvaros, lai mobilizētu papildu privātā sektora finansējumu un palīdzētu izveidot dzīvotspējīgus tirgus. Dalībvalstis un reģioni, izmantojot mazoglekļa ekonomikas mērķiem paredzētos finanšu instrumentus, jau plāno ieguldīt gandrīz EUR 6,4 miljardus⁶, galvenokārt energoefektivitātes jomā. Tas nozīmē vairāk nekā astoņkārtēju pieaugumu salīdzinājumā ar 2007.–2013. gada periodu⁷.

Komisija, pamatojoties uz Investīciju plānu Eiropai un Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, īsteno iniciatīvu, lai veicinātu publiskā sektora struktūru, energopakalpojumu uzņēmumu, MVU / uzņēmumu ar vidēji lielu kapitālu, kā arī māsaimniecību ieguldījumus energoefektivitātē un viedajās ēkās. Šī iniciatīva ciešā sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku (EIB) un dalībvalstīm laikposmā līdz 2020. gadam var **nodrošināt piekļuvi papildu EUR 10 miljardiem** publiskā un privātā sektora līdzekļu⁸ ieguldījumu veikšanai energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu jomā. Tas būtu jādara, izmantojot finanšu starpniekus un valsts energoefektivitātes ieguldījumu platformas, lai apvienotu projektus, samazinātu energoefektivitātes ieguldījumu riskus un optimizētu publiskā sektora finansējuma, tostarp jo īpaši Eiropas strukturālo un investīciju fondu, izmantošanu kopā ar finansējumu, kas piešķirts ar Eiropas Stratēģisko investīciju fonda starpniecību. Šāda finansējuma avotu apvienošana ir iespējama arī pašlaik, taču to vēl vairāk veicinās ierosināto grozījumu veikšana Finanšu regulā un Kopīgo noteikumu regulā⁹. Dalībvalstis, jo īpaši tās, kuras raksturo augsta energointensitāte un atkarība no enerģijas importa, tiek mudinātas piedalīties un sniegt ieguldījumu šajā iniciatīvā. Riska dalīšana starp ES un valsts publiskajiem un privātajiem finansējuma avotiem galīgajiem labuma guvējiem nodrošinās piekļuvi pievilcīgākām finansējuma iespējām. Turklāt ar ES risinājuma izmantošanu būs saistītas vairākas priekšrocības regulējuma un administratīvajā jomā, piemēram, attiecībā uz valsts atbalstu, publisko iepirkumu, līdzfinansēšanas pienākumiem, kā arī ziņošanu un *ex-ante* novērtējumiem. Svarīgi norādīt, ka saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta veiktā publiskā sektora finansējuma novērtējuma kontekstā Komisija arī paudīs labvēlīgu nostāju pret dalībvalstu ieguldījumiem vienreizēju iemaksu veikšanai tematiskajās vai daudzvalstu investīciju platformās ESIF ietvaros¹⁰.

⁴ Piezīme. Papildus ir paredzēti piešķirumi EUR 870 miljonu un EUR 113 miljonu apmērā attiecīgi no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF), kas arī veido daļu no ESI fondiem.

⁵ Aplēse, pamatojoties uz 2014.–2020. gada darbības programmu finanšu tabulām saistībā ar tematiskā mērķa “atbalstīt pāreju uz zemu oglekļa emisiju ekonomiku visās nozarēs” īstenošanu.

⁶ Ieskaitot valsts līdzfinansējumu.

⁷ Pirmais gada kopsavilkums par 2014.–2020. gada ESI fondu finanšu instrumentu progresu tiks sagatavots līdz 2016. gada novembra beigām.

⁸ Pēdējos piecos gados EIB energoefektivitātes nozarei ir atvēlējusi līdzekļus EUR 10,5 miljardu apmērā.

⁹ COM(2016) 605, 2016. gada 14. septembris.

¹⁰ Sk. Komisijas paziņojumu par vienreizējo iemaksu izpratni saistībā ar ESIF iniciatīvu Stabilitātes un izaugsmes pakta īstenošanas nolūkā (OV L 169, 1.7.2015., 38. lpp.), kā arī Komisijas paziņojumu “Elastīguma vislabākā izmantošana saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta esošajiem noteikumiem” (COM(2015) 12).

Liela daļa šā finansējuma tiks izmantota pilsētās un reģionos. Vietējiem un reģionālajiem dalībniekiem ir būtiska nozīme atbalsta nodrošināšanā tīras enerģijas ēkām, jo tie pieņem lēmumus tādās jomās kā būvniecības kodeksi un pilsētplānošana. Pateicoties iniciatīvām, piemēram, Pilsētas mēru paktam klimata un enerģētikas jomā¹¹, pilsētas un reģioni tiek mudināti īstenot pasākumus, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas, pastiprinātu izturētspēju, kā arī visiem iedzīvotājiem nodrošinātu piekļuvi tīrai un cenu ziņā pieejamai enerģijai.

I pīlārs. Publiskā sektora finansējuma efektīvāka izmantošana

Mērķis ir maksimāli palielināt ar finanšu instrumentu starpniecību pieejamā publiskā sektora finansējuma izmantošanu, novēršot konstatētās tirgus nepilnības un efektīvāk novirzot dotācijas neaizsargātajiem patērētājiem. Šajā nolūkā Komisija veiks turpmāk aprakstītos pasākumus.

- a. **Komisija izstrādās ilgtspējīgas enerģijas finansēšanas modeļus**, pamatojoties uz valsts ieguldījumu platformām (ar iespējamu reģionālu dimensiju), lai piesaistītu papildu privātā sektora finansējumu ēku atjaunošanai. Šie modeļi tiks izstrādāti atbilstīgi ESIF regulai un saskaņā ar ES noteikumiem par valsts atbalstu.

ES dalībvalstīs bankām ir būtiskāka nozīme patērētāju un uzņēmumu ieguldījumu finansēšanā nekā citās attīstītajās valstīs. Lai gan bankas arvien aktīvāk iesaistās jaunajos enerģijas tirgos, jo īpaši liela mēroga atjaunojamo energoresursu projektos, tās reti uzskata energoefektivitāti par atsevišķu tirgus segmentu. Šā iemesla dēļ trūkst atbilstošu un cenu ziņā pieejamu komerciālo finansējuma produktu ieguldījumu veikšanai ēku energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu jomā¹². Lai šo nepilnību novērstu, Komisija ir izstrādājusi novatorisku finansējuma shēmu — Energoefektivitātes privātā finansējuma instrumentu (*PF4EE*), kas tiek finansēts ar programmas *LIFE* līdzekļiem un kuru pārvalda EIB. Šīs izmēģinājuma shēmas sekmes, ko pierāda daudz lielāks piesaistītā finansējuma apmērs, nekā sākotnēji bija plānots, apliecina, ka ar riska dalīšanas, tehniskā atbalsta un kredītlīniju palīdzību energoefektivitātes ieguldījumus ir iespējams novirzīt no EIB un līdzdalīgajām finanšu iestādēm. Pieredze, kas gūta Energoefektivitātes privātā finansējuma instrumenta (*PF4EE*) īstenošanas gaitā, attiecīgos gadījumos palīdzēs stimulēt Eiropas Stratēģisko investīciju fonda un citu publiskā sektora finansējuma avotu, tostarp Eiropas strukturālo un investīciju fondu, līdzekļu apvienošanu, izmantojot ieguldījumu platformas¹³.

Pamatojoties uz šo pieredzi, Komisija atbalstīs **elastīgu energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu finansēšanas platformu** izveidi valsts vai reģionālajā līmenī. Šīs platformas var piedāvāt “pilna spektra pakalpojumu” risinājumu, sniedzot vietējām bankām, finanšu starpniekiem, energopakalpojumu uzņēmumiem un citām struktūrām, kas apvieno resursus, iespēju nodrošināt pievilcīgus ilgtspējīgas enerģijas finansējuma produktus lielam skaitam

¹¹ http://www.covenantofmayors.eu/index_en.html

¹² Jo īpaši saistībā ar siltumapgādes un aukstumapgādes risinājumiem, jumta saules enerģijas paneļiem un siltumsūkņiem.

¹³ Komisija nesen pieņemtajā priekšlikumā par visaptverošu regulu (COM(2016) 605) ierosina vienkāršot noteikumus, kas attiecas uz ESI fondu un ESIF apvienošanu. Šāda vienkāršošana varētu sniegt iespēju izstrādāt viegli izmantojamus papildu modeļus un veidnes.

galasaņēmēju platformas aptvertajā teritorijā¹⁴. Konkrētāk, struktūrām, kas vēlas finansēt ilgtspējīgas enerģijas ieguldījumu portfeļus, ir iespējams sniegt trīs savstarpēji pastiprinošus elementus:

- ar Eiropas Stratēģisko investīciju fonda starpniecību nodrošināts lielāks EIB parādsaistību finansējums, lai uzlabotu šo struktūru finansēšanas spējas (tādējādi Eiropas Stratēģisko investīciju fonda 2.0 ietvaros veicinot spēcīgāka uzsvara likšanu uz ilgtspējīgas enerģijas ēkām);
- risku dalīšanas mehānisms, lai mazinātu ar ilgtspējīgas enerģijas ēkām saistīto ieguldījumu portfeļu riskus un nodrošinātu galasaņēmējiem pievilcīgākus aizdevumu piešķiršanas nosacījumus. Šo elementu varētu izmantot kopā ar vietējā mērogā pieejamajiem līdzekļiem, tostarp no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem;
- tehniskā ekspertīze un atbalsts, lai īstenotu aizdevumu programmas, kas izstrādātas sadarbībā ar Eiropas Investīciju konsultāciju centru, tostarp izmantojot tādus instrumentus kā *ELENA*, *JASPERS*, *fi-compass*¹⁵, un citiem valsts vai reģionālā finansējuma avotiem.

Lai atbalstītu šā modeļa un citu saistīto ilgtspējīgas enerģijas instrumentu izvēršanu, Komisija izskatīs esošo ES fondu līdzekļu novirzīšanas iespējas, piemēram, tehniskā atbalsta sniegšanai.

b. Energoefektivitātes līgumi. Energoefektivitātes līgumu nozīmei sabiedrisko ēku energoefektivitātes veicināšanā ir jāpalielinās, jo šie līgumi piedāvā visaptverošu pieeju atjaunošanas darbiem, tostarp finansēšanai, būvdarbu veikšanai un energovadībai. Šie līgumi, ievērojot konkrētus nosacījumus, var arī sniegt ieguldījumu veikšanas iespēju energoefektivitātē, nepalielinot valsts parādsaistības, un šis apstāklis gan valdībām, gan vietējām un reģionālajām iestādēm, kas saskaras ar budžeta ierobežojumiem, ir ļoti svarīgs sociālo mājokļu, skolu un slimnīcu kontekstā. Lai veicinātu ar energoefektivitāti saistītus ieguldījumus valsts īpašumā, būtu jānosaka pārredzami un skaidri noteikumi attiecībā uz publiskā sektora ieguldījumiem un aktīvu atjaunošanai piemērojamo statistisko apstrādi. *Eurostat* izskatīs jautājumu par to, kādu pieeju piemērot ar energoefektivitāti saistītu ieguldījumu ietekmei uz valdību parādsaistībām un deficītu. Komisija, cieši sadarbojoties ar dalībvalstīm, analizē to publiskā sektora grāmatvedības noteikumu ietekmi, kas attiecas uz energoefektivitātes līgumu tirgu, un attiecīgi līdz 2017. gada pavasara beigām atjauninās savas norādes par statistisko apstrādi, kas piemērojama šādām partnerībām.

c. Komisija nodrošinās publiskā sektora līdzekļu pārvaldītājiem atbalstu finanšu instrumentu izstrādes un izvēršanas jomā. Papildus atbalstam, kas sniegts Eiropas Investīciju konsultāciju centra, *fi-compass* un Enerģētikas un pārvaldības iestāžu tīkla ietvaros, Komisija organizēs virkni reģionālu spēju veidošanas pasākumu, iesaistot svarīgākos lēmumu pieņēmējus un ieinteresētās

¹⁴ Šīs platformas arī nodrošinās finansēto projektu labāku pamanāmību ar mērķi piemērot ESIF nodrošinātās atbilstīgās ar regulējumu saistītās un administratīvās priekšrocības.

¹⁵ *Fi-compass* ir platforma konsultāciju pakalpojumu sniegšanai par finanšu instrumentiem, kas pieejami Eiropas strukturālo un investīciju (ESI) fondu ietvaros. Šī platforma ir izstrādāta, lai sniegtu atbalstu ESI fondu pārvaldības iestādēm un citām ieinteresētajām personām, nodrošinot praktisku zinātību un mācību līdzekļus par finanšu instrumentiem; <https://www.fi-compass.eu/>.

personas. Pirmais darbseminārs notika šā gada novembrī Rīgā, aptverot Baltijas reģionu.

- d. Komisija ir izstrādājusi arī brīvi pieejamu **veidni finanšu instrumentu īpatsvara palielināšanai Eiropas strukturālo un investīciju fondu ietvaros** — standarta instrumentu energoefektivitātes nodrošināšanai. Dalībvalstis ir aktīvi iesaistījušās energoefektivitātes finanšu instrumentu izstrādē, jo īpaši nolūkā izmantot finanšu instrumentus, lai īstenotu mērķi, kas paredz 20 % no ESI fondu līdzekļiem novirzīt mazoglekļa ekonomikas ieguldījumiem. Tomēr dažas dalībvalstis šajā kontekstā saskaras ar kavējumiem, un plašāks standarta instrumentu izmantojums var palīdzēt novērst šo nepilnību.

Paralēli minētajām darbībām tiesību akta priekšlikumā par Direktīvu par ēku energoefektivitāti ir iekļauti pasākumi ar publiskā sektora līdzekļiem nodrošināto **finanšu stimulu sasaistei** ar panāktajiem enerģijas ietaupījumiem.

II pīlārs. Apkopošana un atbalsts projektu izstrādei

Lai varētu sekmīgi īstenot šo iniciatīvu, būtiska nozīme ir liela mēroga rentablu projektu plūsmas pieejamībai, lai nodrošinātu ieguldījumu platformu un finanšu instrumentu vajadzības. Tomēr daudziem projektu virzītājiem — valsts iestādēm, privātpersonām un uzņēmējiem — trūkst prasmju un spēju izstrādāt, īstenot un finansēt vērienīgus tīras enerģijas ēku projektus. Tādēļ Komisija:

- a. **pastiprinās esošos instrumentus projektu izstrādes atbalstam ES līmenī**,¹⁶ piemēram, *ELENA*, sadarbojoties ar Eiropas Investīciju konsultāciju centru. Mērķis ir palielināt ieguldījumu plūsmu, atbalstīt finanšu instrumentu izvēršanu, tuvināties projektu virzītājiem, jo īpaši Austrumeiropā un Viduseiropā, vairāk iesaistīt pilsētas un vietējos dalībniekus, kā arī stimulēt daudzsološu risinājumu, tostarp inovatīvu tehnoloģiju, finansēšanas un organizatorisko stratēģiju, apkopošanu un ieviešanu tirgū. Komisija palielinās ES projektu izstrādes atbalstu (PIA) no EUR 23 miljoniem 2015. gadā līdz EUR 38 miljoniem gadā, sākot no 2017. gada. Tiek prognozēts, ka ES projektu izstrādes atbalsta budžets 2016.–2017. gadā stimulēs ilgtspējīgas enerģijas ieguldījumus līdz pat EUR 3 miljardu apmērā¹⁷;
- b. **mudinās dalībvalstis izveidot specializētas vietēja vai reģionāla līmeņa vienas pieturas aģentūras** projektu izstrādātājiem, aptverot visu klientu ceļu — no informācijas un tehniskā atbalsta sniegšanas, finanšu atbalsta sagatavošanas un sniegšanas līdz ietaupījumu pārraudzībai. Šiem mehānismiem būtu jānodrošina vairāk vietējā līmenī veidotas projektu plūsmas, kā arī spēcīgas un uzticamas partnerības ar vietējiem dalībniekiem (piem., MVU, finanšu iestādēm un enerģijas aģentūrām). Minēto darbību galvenais mērķis ir savienojuma izveide starp finansējuma nodrošinājumu un finansējuma pieprasījumu. Šo vienas pieturas aģentūru izveide un replikācija tiks atbalstīta ES līmenī, veicot labas prakses apmaiņu *Manag'Energy*¹⁸ ietvaros, piešķirot finansējumu ar pamatprogrammas

¹⁶ *ELENA* mehānisms un PIA uzaicinājums iesniegt priekšlikumus pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” ietvaros.

¹⁷ Pamatojoties uz *ELENA* un PIA *EASME* mehānismu ietvaros panākto iepriekšējo sviras rādītāju.

¹⁸ *Manag'Energy* būs spēju veidošanas centrs vairāk nekā 400 vietējām un reģionālām enerģijas aģentūrām

“Apvārsnis 2020”¹⁹ un ES projektu izstrādes atbalsta mehānismu starpniecību vai attiecīgos gadījumos piešķirot finansējumu no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem.

Paralēli minētajiem pasākumiem ierosinājums turpināt piemērot Energoefektivitātes direktīvas 7. pantā noteiktās dalībvalstu energotaupības saistības nodrošinās papildu stimulu mazu projektu apvienošanai.

III pīlārs. Risku samazināšana

Saskaņā ar finanšu iestāžu aicinājumiem²⁰ ieguldītājiem un finansējuma piešķirējiem ir labāk jāizprot ar ieguldījumiem ilgtspējīgas enerģijas ēkās saistītie reālie riski un ieguvumi, pamatojoties uz tirgus datiem un darbības rezultātiem. Bankām ir pakāpeniski jāatzīst tādi pamatprincipi kā mazāka saistību neizpildes iespējamība ar enerģijas ietaupījumiem saistītu aizdevumu gadījumā vai augstāka īpašuma vērtība, pateicoties labākai energoefektivitātei, un minētie pamatprincipi ir jāatspoguļo banku finansējuma produktu cenās. Ilgtspējīgas enerģijas ēkām paredzētu specializētu finansējuma produktu izstrāde ir svarīga arī sekundārā (refinansēšanas) tirgus izveides atbalsta un privātā kapitāla līdzdalības palielināšanas kontekstā. Lai atbalstītu šo tirgus pārveidi, Komisija:

- a. **izveido riska mazināšanas platformu saistībā ar energoefektivitāti**, sniedzot informāciju par vairāk nekā 5000 Eiropas rūpniecības nozares un ēku energoefektivitātes projektu tehniskajiem un finanšu rezultātiem. Projektu izstrādātāji, finansētāji un ieguldītāji tiek aicināti papildināt šo atvērtā pirmkoda datubāzi un gūt labumu no tajā dotajiem salīdzinājumu veikšanas elementiem un pieredzes apmaiņas iespējām;
- b. cieši sadarbosies ar publiskā un privātā sektora finanšu iestādēm, nozares pārstāvjiem un attiecīgās jomas ekspertiem, lai izveidotu **saskaņotu regulējumu attiecībā uz parakstīšanos uz ilgtspējīgas enerģijas ēkās veiktiem ieguldījumiem**. Šīs iniciatīvas izstrādē piedalījās Energoefektivitātes finanšu iestāžu grupa¹¹, un tās pieņemšana ir plānota 2017. gadā. Šī iniciatīva palīdzēs finanšu iestādēm iekļaut savā uzņēmējdarbības praksē galvenos enerģijas nodrošinātos ieguvumus, vienlaikus samazinot darījumu izmaksas un palielinot ieguldītāju uzticību. Šī rīcība arī palīdzēs radīt piekļuvi “zaļo hipotēku” tirgum.

Papildus minētajam tiesību akta priekšlikumā par Direktīvu par ēku energoefektivitāti ir iekļauti pasākumi, lai sniegtu privātā sektora ieguldītājiem piekļuvi plašākai un kvalitatīvākai informācijai, tostarp nodrošinot uzticamākus energoefektivitātes sertifikātus, un lai veiktu datu apkopošanu par sabiedrisko ēku faktisko enerģijas patēriņu, kā arī nodrošinātu iespēju turpināt ilgtermiņa atjaunošanas plānu izstrādi, lai atvieglotu lēmumu pieņemšanu par ieguldījumiem.

Eiropā, lai stiprinātu to spējas energoefektivitātes finansēšanas jomā, kā arī sniegtu tām iespēju izveidot struktūras, ņemot vērā visaptverošas, integrētas vietējās/reģionālās pieejas.

¹⁹ Pamatprogramma “Apvārsnis 2020”, EE-23-2017, par inovatīvām finansēšanas shēmām, proti, par shēmām, kuru pamatā ir projektu agregatori vai ieskata centri reģionālajā vai valsts līmenī.

²⁰ www.effig.com.

Komisija ir izveidojusi arī **ES ēku fonda novērošanas centru**, lai centralizēti vāktu visus attiecīgos datus par ES ēkām un energorenovāciju. Tas sniegs iespēju atbalstīt politikas programmu un saistīto finanšu instrumentu izstrādi, īstenošanu, pārraudzību un novērtēšanu.

2. Būvniecības nozare

Komisija aicinās būvniecības nozares ieinteresētās personas apspriest problēmas un iespējas, ko nozarei rada ieguldījumi ilgtspējīgas enerģijas ēku jomā, kā arī to, kā vēl vairāk varētu veicināt šādu ieguldījumu veikšanu. Tas papildina darbu, ko veic stratēģijas “Būvniecība 2020” augsta līmeņa trīspusējais forums ilgtspējīgas būvniecības jomā.

Komisija Prasmju programmas Eiropai²¹ ietvaros sāka darbu, lai palīdzētu risināt ar prasmēm saistītās problēmas. Pamatojoties uz pieredzi, kas gūta šogad sāktu izmēģinājuma shēmu ietvaros, Komisija 2017. gadā ieviesīs jaunus tā dēvēto “Plānu nozaru sadarbībai prasmju jomā” kopumus, un viens no tiem attieksies arī uz būvniecības nozari, īpaši pievēršoties energoefektivitātei un digitālajām prasmēm. Šajā kontekstā tiks veidotas sinerģijas ar Komisijas iniciatīvu “*BUILD UP Skills*”, kuras ietvaros ir novērtētas iespējas paaugstināt būvniecības nozarē nodarbināto personu kvalifikāciju saistībā ar energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu tehnoloģijām, kā arī šo tehnoloģiju uzstādīšanu un pārvaldību²².

Jaunu ēku celtniecība vai ēku modernizēšana ar mērķi uzlabot to energoefektivitāti sniedz iespēju pārvērtēt būvniecības un ēku nojaukšanas prakses, lai plašākā nozīmē ņemtu vērā ar resursu efektīvu izmantošanu saistītos aspektus. Aprites ekonomikas paketes ietvaros Eiropas Komisija nākamgad nāks klajā ar ES regulējumu ēku vispārējās ekoloģiskās efektivitātes novērtēšanai. Šāds regulējums būtu jāizmanto, lai atbalstītu aprites ekonomiku apbūvētajā vidē, tostarp izmantojot šo regulējumu kā atsauci liela mēroga lietojuma projektos, Eiropas strukturālo un investīciju fondu ietvaros, kā arī valsts politikā un likumdošanā. Turklāt Eiropas Komisija izskata atbalsta sniegšanas iespējas iniciatīvām, lai tādējādi veicinātu ieguldījumu veikšanu jaunā un/vai inovatīvā būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu pārstrādes infrastruktūrā reģionos, kuri atpaliek saistībā ar 2020. gadam noteiktās 70 % mērķvērtības sasniegšanu attiecībā uz sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, reģenerāciju un pārstrādi atbilstīgi Pamatdirektīvai par atkritumiem. Šādus ieguldījumus varētu atbalstīt Eiropas Stratēģisko investīciju fonds. Pašlaik norit darbs pie īpašas platformas izveides aprites ekonomikas projektiem. Turklāt Komisija ir sagatavojusi būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu apsaimniekošanas protokolu, lai palīdzētu ieinteresētajām personām apstrādāt atkritumus videi draudzīgā veidā un palielināt pārstrādes iespējas. Raugoties nākotnē, Eiropas Komisija arī izstrādā principus un noteikumus attiecībā uz ēku ilgtspējīgu projektēšanu, lai radītu mazāk būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu, kā arī veicinātu materiālu pārstrādi. Visas šīs iniciatīvas savukārt palīdzēs samazināt enerģijas patēriņu un ar būvmateriāliem saistītās izmaksas.

Uzlabojot tirgu darbību, ir jānodrošina iespēja īstenot būvniecības nozares izaugsmes un darbvietu radīšanas potenciālu. Būvniecības atbilstības pārbaudes rezultāti tiks izmantoti, lai nodrošinātu saistītā iekšējā tirgus labāku saskaņotību ar tiesisko regulējumu energoefektivitātes jomā. Piemēram, attiecīgos gadījumos atbilstīgi Būvizstrādājumu regulai vienādiem produktiem piemērojamajos saskaņotajos standartos būtu jāiekļauj no ekodizaina noteikumiem izrietošās prasības, lai nodrošinātu ražotājam vienotu regulējumu produktu

²¹ Paziņojums “Jaunā Prasmju programma Eiropai. Kopīgs darbs cilvēkkapitāla, nodarbināmības un konkurētspējas stiprināšanai” (COM(2016) 381).

²² Iniciatīvai piešķirts finansējums programmas “Saprātīga enerģija Eiropai” un pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” trešajai sabiedrības problēmai atvēlētā finansējuma ietvaros.

testēšanai. Tā kā būvniecības produktu iekšējais tirgus joprojām ir sadrumstalots, notiek apspriešanās process ar ieinteresētajām personām²³, kura rezultātā, iespējams, notiks Būvizstrādājumu regulas pārskatīšana šīs Komisijas pilnvaru laikā.

Eiropas Komisija turpinās atbalstīt inovācijas, veicinot modernu tehnoloģisko produktu un procesu izstrādi līgumiskās publiskā un privātā sektora partnerības *energy-efficient Buildings (EeB)* ietvaros. Sagaidāms, ka šī publiskā un privātā sektora partnerība nodrošinās tehnoloģijas, kas vajadzīgas Eiropas būvniecības nozares ilgtspējības un konkurētspējas uzlabošanai²⁴.

Šo iniciatīvu varētu atbalstīt vieda pieeja publiskajam iepirkumam, veicinot inovatīvus mazoglekļa risinājumus ar nozares virzītu standartizācijas iniciatīvu (piem., *SustSteel*²⁵) starpniecību. Pēc šo standartu izstrādes pabeigšanas tos varēs izmantot būvniecības nozarē, lai īstenotu tās ilgtspējības mērķus. Šo pieeju, iespējams, varētu atkārtoti ieviest attiecībā uz citiem būvizstrādājumiem, tādējādi sniedzot nozarei iespēju palielināt veiktā darba vērtību un efektīvāk pārdot tās produktus.

Jaunās publiskā iepirkuma direktīvas (spēkā kopš 2016. gada pavasara) nostiprina un optimizē visus esošos inovāciju instrumentus, proti, funkcionālos kritējus, variantus, kvalitātes apsvērumus saistībā ar tehniskajām specifikācijām un piešķiršanas kritērijiem. ES arī veicina inovāciju iepirkumus, izmantojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus, kā arī pamatprogrammu “Apvārsnis 2020”. Tā rezultātā ir īstenota virkne inovatīvu projektu. Interesants piemērs ir pārrobežu projekts *PAPIRUS* (aptver Vāciju, Spāniju, Itāliju un Norvēģiju), kura mērķis ir atbalstīt, īstenot un apstiprināt inovatīvus ilgtspējīgas būvniecības risinājumus ar publiskā iepirkuma starpniecību, īpašu uzmanību veltot gandrīz nulles enerģijas ēkām. Turklāt Komisija ir publicējusi brīvprātīgus zaļā publiskā iepirkuma kritērijus attiecībā uz biroju ēku projektēšanu, būvniecību pārvaldību. Tie ietver virkni ieteikumu par to, kā īstenot vidi saudzējošas un energoefektīvas biroju ēkas iepirkumu²⁶.

Digitālās tehnoloģijas spēj uzlabot būvniecības procesu un ēku ekspluatācijas efektivitāti, tādējādi sniedzot ieguldījumu mūsu energotaupības mērķu sasniegšanā. Tāpēc Komisija atbalsta vienotu principu un prasību noteikšanu publiskā iepirkuma jomā, lai digitalizētu ēku raksturlielumus, tostarp to energoefektivitāti (ēku informācijas modelēšana). Šis pasākums kopā ar vienota regulējuma izstrādi par ēku digitālo reģistrācijas žurnālu un konkrētiem pasākumiem, kas vērsti uz MVU, ievērojami atvieglo informācijas apmaiņu un sniedz atbalstu lēmumu pieņemšanas procesā pirms būvniecības projektu pieņemšanas, to izpildes laikā un pēc to īstenošanas, novērš konkurējošu valsts stratēģiju sadrumstalotību un samazina izmaksas MVU. Turklāt saskaņā ar PTO Valsts iepirkuma nolīgumu un divpusējo nolīgumu kontekstā ES nodrošina publiskā iepirkuma veikšanu pārredzamā un konkurētspējīgā veidā, nediskriminējot ES preces, pakalpojumus un piegādātājus.

²³ Kā paredzēts Ziņojumā par Būvizstrādājumu regulas īstenošanu (pievienot atsauci).

²⁴ http://ec.europa.eu/research/industrial_technologies/energy-efficient-buildings_en.html.

²⁵ Tērauda nozarē norit darbs pie Eiropas standartu izstrādes par ilgtspējīgu tēraudu (*SustSteel*). Šādi standarti uzņēmumiem sniegtu iespēju apliecināt, ka to ražotie produkti būvniecības nozarei atbilst noteiktajām prasībām attiecībā uz ilgtspējības ekonomiskajiem, vides un sociālajiem aspektiem.

²⁶ SWD(2016) 180 *final*, ES ZPI kritēriji biroja ēku projektēšanai, būvniecībai un apsaimniekošanai.